

ถ้าเป็นอย่างนี้ ก็สมควรแล้ว ที่ถูก ดร.ชัตตัน เขาว่า เรื่องเป็นอย่างไร เอามาแล้ว ก็นั่นแหละ คือ เมื่อ 38 ปีมาแล้ว

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

(ป.อ.ปยุตโต ป.ธ.๙)

ความสุข ทุกแง่ทุกมุม (37)

แล้ว (1962) Dr. Joseph L. Sutton จาก มหาวิทยาลัยอินเดียน่า มาทำงานในเมืองไทย ตอนตั้งคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ที่มาเป็น NIDA

ท่านผู้นี้ได้เขียนวิเคราะห์สังคมไทย เกี่ยวกับเรื่องพระพุทธศาสนากับการพัฒนา ไว้ในหนังสือ Problems of Politics and Administration in Thailand โดยอ้าง Albert Schweitzer ตอนหนึ่งว่า ในสังคมชาวพุทธนี้ ตามหลักพุทธศาสนา ที่ว่าทำความดีไม่ต้องไปทำอะไร เพราะมีความหมายแล้วว่า ไปนอนแ่เมตตาอยู่ มุ้ง (เอามาแล้วให้ฟัง ไม่ใช่แปลคำต่อคำ)

ตอนนั้นคนไทยหลายท่านก็โกรธและคำว่าดร.ชัตตัน กันไปไม่น้อย ก็อย่าไปว่า ท่านให้มากนักเลย ต้องถือว่าเป็นการเตือนสติคนไทย จะได้ตื่นขึ้นมาตรวจสอบตัว และปรับปรุงแก้ไข คนไทยเราเองคงประพฤตินี้ไม่ถูกธรรมะ ทำให้เขาเห็นแล้วพลอยเข้าใจผิดเลยเถิดไป ก็ต้องให้คนไทยมาทำความเข้าใจแล้วแก้ไขตัวเองนี้แหละ
ตอนนี้กำลังจะทำความเข้าใจ เมื่อก็บอกว่าบนฐานทางจิตปัญญาของหลักพรหมวิหาร ก็ออกมาเป็นหลักปฏิบัติการณ์ในสังฆะ ได้แก่ หลักสารณียธรรม 6 (สารณียธรรม ก็เขียน)

ในสารณียธรรมนี้ จะเห็นชัดว่า เมตตา ไม่ใช่แค่แ่หม่อมอยู่ในใจ แต่ออกมาสู่การปฏิบัติ เป็น เมตตาทายกรรม (การกระทำ

ทางกายที่มีเมตตา หรือกุศลใจช่วยเหลือร่วมมือด้วยเมตตา) เมตตา วชิรกรรม (การกระทำทางวาจาที่มีเมตตา หรือพูดด้วยเมตตา) เมตตา มโนกรรม (การกระทำทางใจที่มีเมตตา หรือคิดการต่างๆ ด้วยเมตตา)

ที่นี้ ในสังคมของโยมละ จะออกมาเป็นหลักปฏิบัติการณ์ เรียกว่าอะไร ก็ตอบไปเสียเลยว่า คือ หลักสังคหวัตถุ 4

ขอทวนความหลังนิดหนึ่งว่า ตอนแรกเราพูดถึงงานในชุดพัฒนาตัวเอง คือบุญกิริยาวัตถุ 3 เป็น ทาน ศีล ภavana ที่นี้มาเป็นชุดปฏิบัติการณ์ในสังคมของโยมทั้งหลาย ก็ได้แก่ สังคหวัตถุ 4

สังคหวัตถุ 4 (หลักการสงเคราะห์ หรือหลักยึดกุมสังคม) คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา นี่แหละ เป็นชุดออกสังคัม ที่คู่กับชุดในใจคือ พรหมวิหาร 4 (ธรรมประจำใจของพรหมหรือธรรมประจำใจอย่างประเสริฐ) ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ลองจับคู่ๆ เป็นชุดมี 4 เท่ากัน แต่ไม่ใช่แก่นัน ก็อย่าฝ่ายปฏิบัติการณ์ตั้ง

1.ทาน: 1) เขาไม่เดือดร้อนอะไร ก็ไปให้ เพื่อแสดงความรักความปรารถนาดีเอื้อเฟื้อ โอบอ้อมอารี นี้คือ ทานด้วยเมตตา

2) เขามีความทุกข์ เดือดร้อน เจ็บไข้ได้ป่วย ก็ไปให้เพื่อช่วยเหลือ นี้คือ ทานด้วยกรุณา

3) เขาทำความดี สร้างสรรค์ความเจริญ

งอกงามของสังคม เช่น เป็นนักประดิษฐ์ที่ดี ก็ไปให้ เพื่อให้กำลังใจส่งเสริม นี้คือ ทานด้วยมุทิตา

2.ปิยวาจา: 1) อยู่กันตามปกติ ก็พูดด้วยความรักความปรารถนาดี พูดจาสุภาพอ่อนโยน นี้คือ ปิยวาจาด้วยเมตตา

2) เขามีทุกข์มีปัญหาชีวิต ก็ไปพูดปลอบโยน แนะนำบอกวิธีแก้ไขปัญหาให้กำลังใจ นี้คือ ปิยวาจา ด้วยกรุณา

3) เขาทำความดี บำเพ็ญประโยชน์ไปทำบุญทำกุศล ก็พูดอนุโมทนา ชวนกันส่งเสริม นี้คือ ปิยวาจาด้วยมุทิตา

3.อตถจริยา: 1) อยู่กันตามปกติ ก็ทำประโยชน์แก่เขา ช่วยออกแรงทำนั่นทำนี่ให้ด้วยความรักความปรารถนาดี นี้คือ อตถจริยาด้วยเมตตา

2) เขามีความทุกข์เดือดร้อน ตกน้ำ ใไฟไหม้ มีงานใหญ่เหลือกำลัง ต้องการเรี่ยวแรงกำลังช่วยเหลือ ก็ไปช่วยให้เขาพ้นทุกข์พ้นปัญหา ด้วยเรี่ยวแรงกำลังกาย หรือกำลังปัญญาความสามารถ นี้คือ อตถจริยาด้วยกรุณา

3) เขาทำความดีหรือบำเพ็ญประโยชน์กัน เช่น มีงานวัด ก็มาช่วยจัดเตรียมการต่างๆ ส่งเสริมการทำความดี นี้คือ อตถจริยาด้วยมุทิตา